

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XI. Secedit in Lancastriam & Eboracum Campianus. Prouocatoria eius denunciatio ad disputandum de Religione, quam Pondo reliquerat vulgatur magno Protestantium strepitu. Prouocat item Catholicos ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Secedit in Lancastriam & Eboracum Campianus. Prouocatoria eius denunciatio ad disputandum de Religione, quam Pondo reliquerat vulgatur magno Protestantium strepitu. Prouocat item Catholicos Episcopus Sarisberiensis. Ciarci, & Hanmeri aduersus Campianum scriptis respondet Personius. Academicis Oxoniensibus & carus, & magni nominis Campianus.

C A P V T X I.

ECVNDIS his rebus ominosus ab aula interuenit rumor comitia Ordinum primo vere in Parlamentum coitura; hinc vā Catholicis! in quos Regni Consiliarij, cruentis edictionibus parabant læuire, quas idem erat ferre, & sciscere: nec inanes fuere hi metus, conuenit Parlamentum Martio anni nostri 1581. de quo aggredimur scribere, & diris legibus rem Catholicam afflixit. Personius in futuro totus; Vxbringem acciuit Campianum diei itinere Londino distitam, secūmque habuit ad festum S. Michaëlis Septembri solenne; illic post mutuam, & variam ex rebus ab utroque gestis consolationem, in omnes euentus legum minacium statuunt, mutari ab altero locum; munus ab altero debere. Londini manere Personium ad nobilitatem illam consilio & animis erigendam, confirmandosque ciues quibus valdè inuitis abiisset, & præter ministerium animarum ad scribendos tractatus, in grassantis veneni antidota pernecessarios; non quod Campiano par esset in eo genere; sed quòd illos edi, spargique illic in publicum oportebat; quæ res cum esset maximè lubrica, & periculis obiecta, inueniendæ artes erant, & incogitata solertiæ ambages, quibus securè id fieret, in quo Personius longè antecellebat Campiano; cuius extra discrimen vt vita locaretur, amouendus Londino, eiusque vicinia fuit, ne prorumpentia Parlamenti decreta, vestigatorum turmas in eum immitterent, affecuturas planè illum, quod illic diutiùs, & nimio pluribus notior hæssisset. In Lancastriam igitur, & Eboracum boreales oras, operam transtulit.

Personium vero vt Londinum aduenit, prope statim adegit necessitas innocentia ultra modum læsa, & veritatis deformatæ, aduersus Pro-

testantes duos scripto defendendæ. Pondus ille Christi Confessor egregius, & ex nostris vnus, apud quem depositam diximus indictionem Campiani ad summos Regni Consiliarios, vulgandam ex templo cum de capto illo cognouisset, indictum sibi præuertit tempus, rarusque post menses quatuor quibus tenuerat otiosam, exire tandem in lucem debere, liberè illam amici fiducia à quo sibi credita fuerat vulgavit. Mouit opinor virum sanctum contumeliosa & atrox calumnia quæ ministros Regios, Reginam, eiusque Prædicantes penitus occuparat latiùsque in dies ad publicam nostrorum execrationem iactabatur, Iuratos Papæ homines Iesuitas eò irrepsisse vt cicerent populum in seditiones, nobiles in predtionem, cuius tam immanis calumniæ, planè oppositum, illa Campiani obtestatio scripto & facto reuincebat, dum enim posceret audiri de Religione, nemo erat tam hebes quin coniceret ad conciliandam cum Ro. Ecclesia Reginam eiusque populos id peti, & credibile est Pondum pro indubitato habuisse, prouocationem Campiani à Theologis Academiatarum, non posse saluo ipsorum honore vel repudiati vel despici; futurum quin etiam vt iidem Theologi ab Regina com meatum liberum Campiano ad disputandum impetrarent, vt in illo vno (quod pro facto dicebant) rationibus omnibus euerso, vniuersam ab se Iesuitarum gentem gloriarentur exarmatam. Cæterum quicquid cogitavit Pondo, Campiani epistolam præscripto citius vulgavit, móxque illius mille apographa toto vbique Regno volitantia cupidas mouerunt expectationes tùm Catholicorum, tùm Protestantium, ac si Campiano datus foret in urbem, vt aut Academias ad confligendum cominus liber campus, nullum æque nobile, ad frequens spectaculum multis retro annis futurum fuisse putabatur.

At ex Catholicis maximè cordati, & talium concertationum experientia edocti, longè aliud vaticinabantur. Fore nempe vt nunquam admitteretur prouocatio Campiani, tamen si ardentè optari fingeretur, ac si quæ ille incideret in manus aduersariorum, haud alio exceptum iri theatrum quàm Turri Londinensi, nec aliis commissum iri Theologis, quam equleis, & carnificibus: memorabantque primis Elizabethæ annis cum rem Catholicam, Protestantes violento eius imperio subruissent, voluisse videri ratione, confectum, quod adhibita summa vi patrarant falsòque opinatos tunc fore neminem, qui contra se vocem aut flatum mitteret, audacter Catholicos ad disputandum exciuisse; & vigeat tùm adhuc memoria Ioannis Giuelli iuuenis Episcopi Sarisberiensis, seipso, suorùmque præconio tumidi; & Exclamationis illius in quam magno hiatus & pulpito Cæmeterij S. Pauli eruperat, *O Gregori, ô Augustine, ô Hieronime, ô Leo, ô Dionysi, ô Anaclete, ô Calliste, ô Paule, ô Christe! si nos (Protestantes) in fide erramus, vestra culpa erramus; & à vobis decepti; verbis vestris fideliter inheremus. Vestra sigillatim vestigia premimus, & signatam à vobis orbitam renemus.* Volebat quantum intelligo superbus Calvinista, velut ab se conceptum accipi; quo Ricardus à S. Victore, Catholicam dogma confidenter, ac iurèque confirmat, miracula referens quibus absque numero

Deus., eius veritatem sanctitatemque asserbat (quod in nullam prorsus errantium haeresim potest conuenire) nobis coram Deo si argueremur erroris, & pertinaciae; in promptu fore excusationem. *Domine! si error est, à te decepti sumus: ea enim in nobis, tantis signis, & prodigijs confirmata sunt, & talibus quae non nisi per te fieri possunt: certe à summa sanctitatis uiris sunt nobis tradita, & cum summa & authentica attestazione probata teipso cooperante, & sermonem confirmando sequentibus signis.* Sed ut cumque Giuellus absurdè exclamaret, nondum absoluerat, cum prolatam è sinu cartam frequentissimæ concioni perlegit septem & viginti complexam articulos; hoc est haereses meras; prouocauitque palam genus omne humanum ad eas impugnandas, vno se aduersus quoslibet propugnante; Catholicorum aurem; si quis contra quàm possibile fieri, vel vnum proferret strigosum, Patris antiqui, Doctoris, & concilij locum sex primis Ecclesiae seculis, vel vni tantummodo ex articulis positus repugnantem, iam inde se illi manus dare, victum mancipatumque profiteri. Testorque, aiebat, haudquaquam me feruore dicendi, sed veritatis impulsu loqui. Quibus dictis cartam proiecit ex pulpito, velut prouocatorium syngraphum, qui mox in praeculum datus, & editus.

Triumphabant videlicet Protestantes, eorumque ministri, & quasi eorum cuiusque oppignerasset fidem & animam Giuellus, exhibebant se Giellos totidem, ad propugnandum iisdem pactis aduersus Catholicos ipsius errorem, cum ecce tibi non diu. Post, nec inter angustias Londinensis caeli, sed tota latè Europa libros impluere doctorum hominum, carminantium ut par erat Giuelli somnia; quorum primi fuere Thomas Hardingus in diuinis Magister; Dormannus, Rastallus, Heskinus, Stapletonius, Sanderus, Marchiallus, Alanus, alique permulti doctrina inter Anglos clari, tam confertis Parrum & Generalium Synodorum contra Giuellum auctoritatibus, ut se mutum optaret Giuellus fuisse cum illos effronti prouocatione ausus fuerat proritare; eius affectae vultu. Malè simulato dolorem premerent, & dedecoris impatientia rumperentur: in iis alij Giuellum damnare, quòd nimis prodigè sexcentos Papistis obtulisset annos; defendere alij sed Patribus omnibus, & ecumenicis conuentibus falsae doctrinae condemnatis, quodque hinc necessario sequebatur, affirmare alij ab Apostolorum temporibus ad Religionem Angliae recens cusam, Christum Ecclesia caruisse, hoc est scientia veritatis ab errore pura, & Euangelij vero sensu. Nonnullos pudebat tam impudenter delirare; fatebantur Ecclesiam fuisse, sed Calvinisticam, nec aspectabilem, nec sub sensus cadentem. At enim istarum altercationum quis in Catholicos qui prouocati fuerant vel vsus vel fructus, quòdve ad fidem compendiam? Primum datam fidem infregit Giuellus, & qui se fore Catholicum vna Patris vnus contra se auctoritate promiserat, post sexcenta & mille Calvinista permansit.

Dedecorata in eo caetera factio, eodem in campo quem ipsa sibi expanderat; probroso, sed necessario confugio, Reginam querula conuenit, scribit

(scribit author illius temporis) impetrauitque proscriptionem librorum quos à Catholicis Theologis editos diximus tam atrocem vt nefas esset pœnis luendum grauissimis, illos inducere, admittere, legere. Hinc dira in Catholicos procella, multos in viñcula, quosdam ad quæstionem dedit, alios ad examen iuratae fidei; nonnullos in pœnas, in exilia, in fugam. Aedes innumeræ à nocturnis perquisitoribus ad fundum introspectæ, si quod forte istiusmodi codicum vestigiũ deprehenderetur quod posset in crimen vocari. Postremo quæsisse ab aduersariis cur tot Catholicis, quorum insectabantur libros. Nihil responsionis apponerent? suspicionem hoc ipso fecisses tuæ in Reginam infidelitatis. Verbum excidisset, in defensionem tractatæ ab iis doctrinæ? manifesta erat rebellio [sic ille. His & similibus exempli eiusdem plurimis, sapientes illi Catholici nihil addubitabant, Caluini Theologos, prouocationem Campiani reiecturos, præsertim publicam, iamque inter illos minus acres mussabant, Euangelij veritatem (quum sibi falso assererent,) ingeniorum concertationi nefas esse committi. Causam nobilis Anglus, vnusque de Protestantibus hanc edit, triumphant, inquit, nostri Theologi suis quibusdam probationibus acutis, quæ præter subtilitatem nihil habent; responsionibus ad manum promptis, seu effugiis potiùs argumenta elidunt, & auctoritates; & validissimos syllogismos distinctionibus eneruant, istaque tricandi fiducia, contra omnes audacter pugnam cient. Laqueis implicant disputantem; ad distinctionem illorum aliquam argumenta omnia sine ictu sic cadunt; vt ab iis ius stare ingeniosi quoque suspicentur, plerique victores pronuntient. Hinc illæ ipsorum sonoræ clarigationes, & illa Campiani per Angliam certaminis denuntiatio] hæc ille memor ludicri funeris quo Theologia cognomento scholastica olim Oxonij totaque Anglia serio elata fuerat, & sepulta, vt qua nihil æque reformatum dogma retunderet, cuius fides omnis & persuasio arbitrio utilis, genij, & priuati spiritus nititur, quem tenet pro regula, & interprete diuinorum. Huius vero nihil ita prodebat fallacias, vt agitatio sententiarum pugnantium qua velut igne, catillus obrusæ in fumum expirat quod prius fuerat pro auro emptum.

Longè aliter Prædicantes de Campiani edictione contestata, qua se tanquam populi Magistros, & in luce omnium locatos percelli cernebant, & nominatim prouocari. Erat ergo illorum ex pulpitis, continua, & ardens declamatio, & indignatio; superbum Iesuitam, Goliath Philisteum ausum exprobrare Dei viuientis agminibus Israëlii vero, Reformatæ Ecclesiæ filiis? absenti procul magnanimi, & fortes insultabant, infligebantque longinqua vulnera, & scindebant tum illum tum Societatis homines tanquam viles, & reiectaneos, institutum, mores, studia, errores, vitam omnem calumniabantur, & criminabantur tam monstrosis stultisque fabulis, vt stolidius, & furiosius, non possit phreneticus furere. Respondent (ait Campianus ad Euerardum Generalem) & magnis vocibus, se pugnam poscere proclamant, sed nolle Reginam Religionis certam cau-

sam

fam disputationi velut dubiam subiici; laceramur interea contumeliis, hypocritæ. Seditiosi, hæretici audimus; sed hæc populus, ut qui stet à nobis quoad hanc provocacionem, falsè rider. Eius certè vulgandæ præmatura festinatio, dici non potest quin feliciter cesserit. Si datur publicus commeatur, in aulam extemplo prodimus, sed ipsi alia omnia cogitant. Ita Campianus.

In his tamen pugnae buccinatoribus pauidis, duo extiterè Ciarcus, & Hanmerus Galvini Symmistæ, quos libuit stylo experiri quod sibi gaudebant, coram, & lingua non licere. Libris duobus cum effatissent, quicquid aduersus Campianum in buccam poterat talium hominum venire, euomere in locietatem, eiusque sanctissimum fundatorem, quicquid Calvinianis in nos scriptoribus magnum conuertiendi vocabularium, & linguæ maledicæ thesaurus suggerit, sed hæc Societatis est eiusque fundatoris laus propria à religionis hostibus traduci, possuntque illorum eiusmodi famosæ lucubrationes bibliothecam conficere Serapeæ æqualem, sed eò nobis Catholicorum præconiis luculentior, quod recti bonique inimicos facit eas odium in eo accusando copiosiores. Adiungere huic suo, anglicè Pauli Florini & Christiani Franci opus, quos ab se Societas tanquam indignos abiecerat, contendebant illi apologia edita Societatem indignam fuisse quæ se retineret, ut quæ suorum emedullaret ingenia, & meditandi assiduitate cerebrum exsiccaret, iuuenes ageret in phthisim, duritate quadam senibus etiam non tolerabili: crudelem præterea esse, nedum asperam, & acerbam in exigendis obseruationum minutiis, tanquam grauium, & supremi momenti; ad hæc suos velle in obtemperando cadauerum similes; in castimonia truncis sensu carentibus & saxis; & huiusmodi complura Societati obiecebant, enormica scilicet, minimèque ferenda.

Animaduertens Personius his libris duobus, magnoperè sibi aduersarios gratulari, captato secessu in domum Catholici nobilis, responsionem ad eos absoluit intra dies decem, aliquanto magis aceto quam melle temperatam, non tamen toxico ut eam insimulat Camdenus; suorum contra, scriptionem falsò *Sobriam* appellans; at si eò vsque insanierant sobrii; remulenti, & ebrii quid erant facturi? Ego plavè tam fœda apud Ciarcum lego, & indigna, ut conuulsura sint cuiusvis stomachum, ad ea legenda animum applicantis. Verum enim vero astutissimus Camdenus in scribendis suorum & Catholicorum rebus. Opinor credidit, qui verum exquireret, compertumque vulgaret, futurum neminem; nisi pro Ciarco, & Hanmero quis dicat, vbi Sacerdotum & Catholicorum innocentium mors, singulare prædicantium votum erat; illic maledicentiam effrontem & effrænam *Sobrietatis* nomen apud Camdenum promeritam.

Defendebat ergo Personius Campianum quòd audiri optasset de Religione dicens, au disputans, non confidentia ingenij, sed causæ; seque eidem cum illo optare, ac petere, descensurumque simul in arenam, sed hac lege, ut disputando res, non conuitiis ageretur, nec contumeliæ

pro argumentis redderentur, in hoc enim aiebat se cuiuslibet cedere. Quæ autem virtutes pro vitiis Societati obiiciebantur, etiam atque etiam viderent an suo absque dedecore facerent, quasi ex Euangelio non nosset à vitiis virtutes secernere. Opere absoluto (quod subsequuta est propugnatio doctrinæ) difficilem aleam, & discriminum plenam misit Personius in eò Londini edendo, & ore ac luce aduersariorum promulgando. Ad hoc adiutorem solertis industriæ nactus est Stephanum Brinkleum virum nobilem, & solidè pium; locum operi aptum, villam eiusdem suburbanam, & solitariam, opifices quàm multos voluit; sed peculiarem ante omnia Dei opem, quæ nisi præsentissima adfuisset, in pessum ruebant vniuersa. Interceptus est Brinklei, seruulus cartam ferens quam Londini Typographis emerat, & eius quod erat suspicionem grauem mouit, sed Deo puerum roborante, secreti tenax dum torqueretur stetit, nec vllum præbuit vteriori examini locum. Missa in publicum hac responsione, erubuere seipsum aduersarij vehementer, & calumniarum absurdam falsitatem, quas aut simplicius creduli ab alijs hauserant, vel malignè ipsimet fabricarant. Superest videndum Campiani epistola, Oxoniensem Academiam quo sensu affecterit, quæ pridem absentis vinacem fouebat gratamque memoriam, exosi quidem Religionis causa, sed ob alias dotes eximias longè carissimi, candidæ præsertim consuetudinis insitam viro amabilitatem. Quin ex veteribus amicis vnus tamen hæreticus conceptam semel retinebat eiusdem admirationem; cùm enim visendi gratia Romam aduisset, redeundi forte Campianus occurrerat Duaco Romam tendens vt Societati nomen daret, solus, pedes, mendicans, & mendici cultu, quare illum ægrè, curiosius tamen & inspectum, & integratum amicus agnouit, quanto lætior occurso fortuito, tanto illius egestate, & incommodis tristior, depromebatque illi viaticum, ad conficiendam commodiùs quæ restabat, partem itineris maximam; egit gratias beneficentiæ Campianus, sed nihil admisit præter eius memoriam in perpetuum seruandam, adiecit tamen repulsæ beneuolæ religiosam excusationem, nam si aliquid, ait, abs te admitterem, iacturam facerem illius paupertatis, quam in se Christus à præsepi ad crucem tam honorificè consecrauit, cui par mundus nihil habet, nihil pretio, nihil diuitiis secundum. Exin tam nobili argumento sic institit, vt amico excuteret lachrimas, & qui primum eius misertus fuerat, illi denique inuideret, narraretque deinde millies amicis, cum magna semper virtutis illius commendatione, quam in Reformata Ecclesia pauci nosset, sequeretur nemo. Excibat multos Campiani existimatio & amor ex iunioribus Academiæ alumnis ad eum visendum; ex veteribus ad amicitiam instaurandam, vnum optimos quosque ex illa eius epistola desiderium incessit videndi aliquod eius opusculum de Religione, cùm nulla spes esset de illa publicè, vel disputantem audire, vel agentem. Quæ causa fuit Campiano libellum aureum scribendi rationum decem, de quibus postea.